

Da bi dokazali da su židovi odabrani narod napisali su Stari zavjet. Međutim, mi, hrvati, smo pravi Božji narod. Svjesni svemogućnosti Boga dozvolili smo si da se razmažemo i ponašamo kao djeca od dvije ili najviše tri godine koji se zasite nkih igračaka čim ih dobijemo. Pri tome valja istaći da smo vrlo tvrdoglava djeca. Ne zanima nas kako drugi mukotrpno rade da bi živili. Dobrostitiv nam Otac tolerira naše ponašanje. I kad nam nije dosta što imamo - šumsko blago, obilje vode, značajne poljoprivredne površine, raznolike kimatske uvjete, te naličpše more na svijetu - Bog će nam udjeliti nova bogatstva koje suvremeni svijet naziva ugljikovodicima – obiljem plina i nafte.

Vjest kako postoji velika vjerojatnost da se u jadranskom moru nalaze značajne rezerve plina i nafte dočekana je od strane vladajućih kao veliko postignuće kao da smo mi zaslužni ukoliko je tome tako. Depresivan hrvatski narod u depresivnom gospodarstvu tu je vijest dočekao nazainteresirano. Gotovo bi se moglo reći da je njegova šutnja potvrda mišljenja, koja su obilato danas prisutna među obespravljenima, kako će tek neki izabrani imati koristi od plina i nafte.

Tekst koji upravo čitate rekonstrukcija je moje rasprave koju sam imao na temu eventualnih nalazišta s nekim novinarima i kolegama.

Hrvatska je od uspostave samostalnosti fiksirala tečaj, 1993., i tako smanjila šanse nacionalnom gospodarstvu da se restrukturira. Restrukturiranje tadašnje privredne strukture je bilo nužno budući da se je bivša država raspala na više sljednica koje su za Hrvatsku postrale inozemstvo kao bilo koja druga zemlja. Komadanje dotadašnje privredne strukture stvorilo je mnoge gospodarske invalide koje je valjalo restrukturirati kako bi mogli u novim uvjetima funkcionirati. Umjesto brige kako da spasimo nacionalno gospodarstvo mi smo pristupili tzv. privatizaciji. Pri tome nismo dijagnosticirali mane prethodnog sustava, odnosno definirali ciljeve koje i kakvo gospodarstvo želimo imati imajući u vidu već globalizirano svijetsko gospodarstvo. Dovoljno je bilo proglasiti društveno vlasništvo bezvlasništvom i „pijanka“ je mogla krenuti.

Što više aparecirana nacionalna valuta i smanjenje carinske zaštite bile su dodatni katalizator eutanazije nacionalnog gospodarstva. Tako su uvoznici došli na svoj račun. Ništa se nije isplatilo raditi u Hrvatskoj, jer su osposobljene velike tvrtke iz inozemstva - sve što je trpilo transportne troškove - nudili jeftinije i kvalitetnije. Ako je kvaliteta ponekad bila sporna

konkurentne cijene to nisu bile. Tergovački lanci nicali su kao gljive poslije kiše u kojima se je nudila, jasno, uvozna roba.

Kupovna se je snaga održavala, a ponekad povećavala, obilnim kreditima koji su odobravani u cilju dinamiziranja potrošnje; mrvice su ostale gospodarstvu što se lijepo vidi po promjeni strukture kredita. Naime, kao što nas uči ekonomska teorija i praksa temelj kapitalističkog načina privređivanja je kredit. Kredit je taj koji anticipira dohodak i tako omogućuje realizaciju proizvedenog (da nema kredita kapitalistiki sustav bi sve učestalije ulazio u krizu; kriza iz 2008. godine je pokazatelj što se događa kada se kreditni balon pretjerano napuše). Što više, nije dovoljno samo da se aktivira štednja, već se kreiraju dodatni krediti ex nihilo.

Lijepa naša prodajući nacionalni bankarski sustav, kojeg je prethodno sanirala na teret poreznih obveznika, inozemnim investitorima omogućio istim da putem kreditnih linija od strane banke-majki bankama –kćerkama dramatično povećaju kupovnu moć hrvatskih građana.

Kao što sam to u jednom od tekstova na ovim stranicama napisao umjesto nizozemske bolesti temeljene na plinu i nafti mi smo imali istu bolest koja je temeljena na kreditima. Naprosto putem kredita skrivali smo svoje siromaštvo što je politika često interpretirala kao veliko postignuće Lijepe naše.

Nije vjerojatno da će strani vjerovnici bitno povećati kredite hrvatskim sektorima. Vjerojatno će inozemni vjerovnici djelovati u suprotnom smjeru. Uvijek je to tako kada se smanji kreditni rejting. Stara je istina: dužnici kad trebaju kredite tada ih nisu u stanju dobiti. Kako nema kredita tako valja postojeće konvertirati u nove kredite. Najgore će biti kada vjerovnici zatraže povrat kredita. Otuda moja često pesimistička interpretacija stanja u gospodarstvu Lijepe naše.

Sada nada da se u Jadranu nalaze značajne količine plina i nafte stvara ozračje kako ipak nije sve tako crno kako to kažu katastrofičari. Nizozemska je shvatila, otuda naziv nizozemska bolest, da devizni priliv temeljen na izvozu nafte i plina dovodi nacionalnu valutu u neodrživi položaj - Å aprecijaciju tadašnjeg nizozemskog guldena. Posljedice su bile vrlo brzo očite - gospodarstvo se je urušavalo i postajalo sve nekonkurentnije. Prava je priča Norveška koja prihode od svojih nalazišta slijeva u posebni fond kojim kupuje dionice i udjele u svjetski uspješnim korporacijama, odnosno sigurne obveznice. Drugim riječima norveška vlast nije trošila, i ne troši, tako stečene devize kako bi povećala tekuću potrošnju već je ostavlja budućim generacijama. Rečeno knjigovodstveno oni jedan oblik imovine zamjenjuju drugim oblikom imovine.

Kakao ne vjerujem da bi u Hrvatskoj bilo koja vlast imala toliko mudrosti da eventualne prihode od nafte i plina ostavi budućim generacijam smatram da bi otkrivanje nafte i plina u Jadranu moglo biti pogubno po opstojnost Hrvatske. Da je tome tako dovoljno je analizirati dogođeno u zadnjih dvadeset godina, s jedne strane, i, s druge strane, pogledati što se događa u tzv. zemljama izvoznicima nafte. Zato molim našeg svemogućeg Oca da nam ne podari velike rezerve nafte i plina, te da, kao brižan Otac, učini sve kako bi njegova djeca došla pameti jer to ona sama očito nisu u stanju.